

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Energiaosasto

Erityisasiantuntija Katariina Särkänne

Perustelumuistio

8.6.2023

**VALTIONEUVOSTON ASETUS MAAKAASUN LISÄVARASTOINTIVELVOITTEeseen
LIITTYVÄSTÄ VARASTOINTI-ILMOITUKSESTA JA VARASTOJEN KÄYTTÖILMOITUKSESTA****1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet**

Asetusehdotus perustuu *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/1032) asetusten (EU) 2017/1938 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta kaasun varastoinnin osalta* (kaasuvarastoasetus) kansallisen toimeenpanon myötä tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annettuun lakiin (1070/1994) tehtyihin väliaikaisiin muutoksiin, joilla maakaasumarkkinalaitokset velvoitettiin toteuttamaan kaasuvastasetuksen mukainen kaasun lisävarastointivelvoite.

Lailla 170/2023 tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annettuun lakiin lisätyn 13 a §:n nojalla lisävarastointivelvolliset maakaasulaitokset ovat uuden 16 a §:n mukaan velvollisia tekemään Huoltovarmuuskeskukselle lisävarastointivelvoitetta koskevan varastointi-ilmoituksen sekä varastojen käyttöä koskevan ilmoituksen. Kyseisten ilmoitusten sisällöstä voidaan 16 a §:n 4 momentin mukaisesti antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

2 Säännöskohtaiset perustelut*Varastointi-ilmoitus*

Tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 16 a §:n 1 momentin mukaan lain 10 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun maakaasulaitoksen on vuosittain Huoltovarmuuskeskuksen asettamassa määräajassa tehtävä Huoltovarmuuskeskukselle lisävarastointivelvoitetta koskeva varastointi-ilmoitus. Asetuksen 1 §:n 1 momentissa esitetään tarkennettavaksi kyseisen ilmoituksen sisältöä. Varastointi-ilmoituksen mukaisilla tiedoilla mahdollistetaan, että Huoltovarmuuskeskus pystyy arvioimaan ja määrittämään EU:n kaasuvastasetuksen mukaisen kansallisen varastointivelvoitteen toteutumista, sekä toisaalta määrittämään tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 16 a §:n 2 momentin mukaisen maakaasulaitoskohtaisen lisävarastointivelvoitteen määrän.

Ehdotetun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan maakaasulaitoksen tulisi ilmoittaa maakaasun käyttö ja vähittäismyynti lisävarastointivelvoitteen määrittämistä edeltävien viiden vuoden ajalta. Ilmoitustarve perustuu kaasuvastasetuksen mukaiseen kansallisen varastointivelvoitteen laskentaan, jonka pohjana on varastointivuotta edeltävän viiden vuoden kaasun kulutus. Vastaavasti tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 13 a §:n 2 momentin mukaan maakaasukohtaisen lisävarastointivelvoitteen laskennassa huomioitava maakaasulaitoksen maakaasun käyttö ja vähittäismyynti lasketaan samojen vuosien perusteella kuin Suomen kokonaisvarastointivelvoite.

Tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetussa laissa tarkemmin määritellyissä tilanteissa maakaasun lisävarastointivelvoitteen voi täyttää velvoitevarastoinnin piiriin kuuluvalla polttoaineella. Tämän vuoksi 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa esitetään säädettäväksi maakaasulaitokselle velvoite ilmoittaa Huoltovarmuuskeskukselle sen tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain mukainen velvoitevarastointimäärä lisävarastointivelvoitteen määrittämisvuodelta.

Kaasuvarastoasetuksen 6 c artiklan 5 kohdan mukaisessa kansallisen kaasunvarastoinnin toteuttamisen vaihtoehdossa jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että varastointimäärät vastaavat vähintään viiden viimeisen vuoden käyttöä varastointikapasiteeteista, joihin niillä on pääsy ja jotka sijaitsevat jäsenvaltiossa, jonka yhteenlaskettu maanalainen kaasun varastointikapasiteetti on suurempi kuin kyseisen jäsenvaltion vuotuinen kaasunkulutus. Vaihtoehtoisesti on osoitettava, että kyseistä varastointimäärää vastaava varastointikapasiteetti on varattu. Tämän määrittämiseksi 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa esitetään säädettäväksi, että maakaasulaitoksen tulisi ilmoittaa Huoltovarmuuskeskukselle Euroopan unionin jäsenvaltioissa sijaitseviin maanalaisiin kaasunvarastoihin varastoidun kaasun määrä ja sijainti varastointivuotta edeltäneeltä viideltä vuodelta sekä mahdolliset maanalaisten kaasunvarastojen kapasiteetin varaukset.

Sijoittaessaan jatkossa lisävarastointivelvoitteeseen lukeutuvan varaston toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon varastointivelvollisen olisi esitetyt 1 §:n 2 momentin mukaan ilmoitettava Huoltovarmuuskeskukselle lisäksi:

- 1) ulkomaille sijoitettavan tuotteen määrä ja laatu;
- 2) ulkomaille sijoittamisen kesto;
- 3) varaston sijaintikohde;
- 4) tiedot varastointilaitteiston haltijasta;
- 5) tiedot varastointipalvelusopimuksen maakaasulaitoksen lukuun tehneestä maakaasualan yrityksestä; sekä
- 6) tiedot valmisteluista, joilla on varauduttu varaston käyttöönottoon tai siirtämiseen Suomeen.

Esitetyn 1 §:n 3 momentissa säädettäisiin lisäksi, että maakaasulaitoksen tulee toimittaa Huoltovarmuuskeskukselle tämän pyynnöstä muut lisävarastointivelvoitteen ja Suomen maakohtaisen varastointivelvoitteen määrittämiseksi sekä varastointivelvoitteiden täyttämisen valvontaan tarvittavat tiedot.

Varastojen käyttöilmoitus

Tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 16 a §:n 2 momentin mukaan maakaasulaitos saa käyttää 1. marraskuuta – 30. huhtikuuta välisenä aikana lisävarastointivelvoitteen piiriin kuuluvaa varastoitua maakaasua sekä 11 §:n mukaisesti määrättyä, lisävarastointivelvoitteesta vähennettyä velvoitevarastoa. Säännöksen mukaan maakaasulaitoksen on ilmoitettava Huoltovarmuuskeskuksen asettamassa määräajassa lisävarastointivelvoitteen piiriin kuuluvan varaston ja velvoitevaraston käytöstä. Asetuksen 2 §:ssä esitetään säädettäväksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 16 a §:n 2 momentin mukaisen varastojen käyttöilmoituksen sisällöstä.

Asetuksen 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan maakaasulaitoksen olisi ilmoitettava Huoltovarmuuskeskukselle varastointikauden aikana aikavälillä 1. marraskuuta – 30.

huhtikuuta käytetyn lisävarastointivelvoitteen piiriin kuuluvan varastoidun maakaasun käyttömäärä. Momentin 2 kohdan mukaan maakaasulaitoksen tulisi ilmoittaa aikavälillä 1. marraskuuta – 30. huhtikuuta käytetyn tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 11 §:n mukaisen velvoitevaraston käyttömäärä, kun kyseinen velvoitevarasto on 13 a §:n mukaisesti vähennetty maakaasulaitoksen lisävarastointivelvoitteesta. Kyseisten ilmoitusten perusteella Huoltovarmuuskeskus pystyy seuraamaan varastointimääriä, sekä täydentämään tarvittaessa Suomen velvoitevarastojen tasoa, turvaten näin kansallista varautumista.

Esitetyn 2 §:n 2 momentin mukaan maakaasulaitos olisi lisäksi velvollinen toimittamaan Huoltovarmuuskeskuksen pyynnöstä muut lisävarastointivelvoitteeseen lukeutuvien varastojen käytön seurantaan liittyvät tarpeelliset tiedot.

3 Asian valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastolla yhteistyössä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa.

Asetusehdotus lähetettiin lausunnolle Lausuntopalvelu.fi kautta. Lausuntoaika oli 13.4.-30.4.2023. Lausuntopyyntöön saatiin neljä vastausta. Energiateollisuus ry kommentoi lausunnossaan yleisesti kaasun varastointivelvoitetta ja sen toteuttamistapaa, sekä vuoden 2022 loppupuolella säädettyjä kaasua koskevia EU:n kriisiasetuksia. Lisäksi valtiovarainministeriö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä Suomen Kuntaliitto ry totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa esityksestä.

Asetusluonnokset on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

4 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.7.2023. Koska maakaasun lisävarastointi perustuu EU:n kaasuvarastoasetuksen määräaikaiseen velvoitteeseen, esitetään asetus olemaan voimassa 31.12.2025 saakka.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen maakaasun lisävarastointivelvoitteeseen liittyvästä varastointi-ilmoituksesta ja varastojen käyttöilmoituksesta.